

Physik II. 403. o. — 4.) Nem bocsájtkozhatunk bele annak a feltűnő ténynek az elemzésébe, hogy több mint százéven át hogyan állhatott meg és fejlődött egymás mellett döntés nélkül két egymást elutasító világgép: a testecske-elven alapuló mechanika és a hullám-elvet alkalmazó elektrodinamika. Jelezhetjük: az általános mehanizálás „reakciós-kísérlete” nem sikerült és nem sikerülhetett, a hullámfelfogásnak pedig, mely csak akkor győzhetett, amikor önmaga — egyoldalúsága — megszüntetésével a korpuszkuláris vonásokat is magába olvasztotta, még nem állottak azok az adatok rendelkezésére, (kathod-elektron-sugarak, radioaktivitás, kvantumjelenségek), melyek fölényét eldönthették volna. — 5.) A Nobel-díj átvételekor tartott előadásában. (Közölve Die moderne Atomtheorie című füzetben 1934.) — 6.) V. Ö. Die moderne Atomtheorie. — 7.) Materialismus und Empiriekritizismus című művéből. — 8.) Uljanov az u. n. „prakticizmus” ellen. V. Ö. Luppolt, Uljanov und die Philosophie 49. o.

V E R S E K

Irtta: KOMJÁT ALADÁR

NEM MOCCAN A RÖG?

„Fantáziát” kínáljak?
 Ámuljam a napot
 zúgó parittyá-kőnek?
 Az ég föltelt hasában
 parázsló csecsemőnek:
 meredő csúcsok megfogant fiának?
 Vagy gondos kotlós-szájnak,
 ki párás meleget fúj
 a föld-csibének pihéje alá?
 Vagy sugár-tüskés borznak?
 Vagy kikötő-koloncnak,
 mihez a föld hozzáakaszodik
 ezer ezüst-fonállal,
 hogy él ne hordja szél
 s az irgalmatlan úrben
 ne háljon csúf halállal?

Szóljak a halak nyelvén?
 Pillantsak vaksi kúcacok szemével?
 Vagy lelkendezzek az élőfa türelmén,
 ki nem lázad,
 ki áll, áll mozdulatlan,
 s év-év után
 — önnön mátkájaként —
 im fölgűrűzi, mégis! önmagát?
 Dicsérjem tán a „hű alázatot”:
 a bókoló pórt,
 ki örvend, hogy tapossák?
 Bizonygassam, hogy jó a rossz
 s hogy rossz a jó?
 Hogy a golyó, mi megtép
 s a zuhantott bot sebje:

semmi, „vigaszos megpróbáltatás”,
 az „örök törvény” habjátéka csak?
 S hogy lábunk alatt nem moccan a rög?

Én nem vagyok vajákos.
 Se jó, se pap, se „költő”!
 Én a haragos, darabos,
 vér-ganajos életet mondom.
 Őt dombolom, rontom.
 A csikasz éhség ordítása ez.
 A megindult föld ordítása ez!
 S az épség s szépség kenyérlő-egyszerű,
 erős-tiszta győzelmi éneke.
 Amibe úgy veszik bele
 a „roppant látomások” s a „csepernyi csudák”
 nyavalyás cincogása,
 mint égzengésbe
 a rebbenő levél nesze....

ÓRÖM

Had' énekeljek máma örömet!
 Örömet ezen a vérfekete földön,
 ahol az ember régen elfeledte,
 hogy tejtestvére ő
 vadnak, cserjének,
 magasodó fának,
 zudult erőnek,
 tűznek, áradásnak.
 Had' énekeljek máma örömet!

Dajkál a völgy. Ó pihenés öröme!
 A napfény egybefürdet élőt és holtat.
 Bizserg a jó a rögbe.
 Neszez a gyökér-rengeteg :
 minden ízembe friss szálát bogozgat.
 Imettsé? Álom?
 Fekszem boldog-esetten.
 Keveredő sodrában a világnak
 hol az én testem?
 Izes, nehéz tej ömlik él a számon.

Boldog bódultság. Boldog ébredés.
 Kaszások döntik az éreti vetést.
 Most pillantásuk gondtalanra szépíti.
 Most nincs szemükben éhség,
 csak rakott asztalok,
 csak a pirult mag
 s az aprónépnek képe,
 ki körülüli estidőn az asztalt
 s fal, teli szájjal, a roppant kenyérből.

Ó meghajtott, zubogó vér!
 Játszó, szikrázó fiatal indulat!

Futásod, lángod örökkéig tartson!
 Marokszedő lány hajladoz a tarlón.
 Szépen lép. Combja dombosan feszül.
 S anyányi melle érző-gyenge bogja
 átles a gyolcson:
 szimatolón, akár a kölyök-macska orra.

Állok az összerohant elemek,
 a zuhogó nap,
 csírás szagok, vad meglobbant színek
 forgatagában.

Most, most, most elmos a győztes gyönyör?!
 Sok ez a bőség a csontig-éhezettnek!
 Állok vacogva: nem moccan a lábam.

Fogadj be nagy víz: természet, teli élet!
 Karom kardjával hadd hasítsam
 a makacs bukkanó **habot!**
 Hadd mossam le facsaró nappalok,
 facsaró éjszakák vérverítékét!
 Fogadj be nagy víz! Sodorj, sodorj
 öröm-őserdős partok,
 gyönyörtarajos tengerek felé!
 S ha lankadok,
 ha holtfehérre válva
 mégis orditanék: „Segítség!”
 bojtás: él, sodorj a halálba!...

A SZÍN-FÉNYKÉPEZÉS FELÉ

Irta: MOHOLY NAGY LÁSZLÓ

1. A szinesfényképezés ma, mint 40 évvel ezelőtt, még mindig a természet minden vonatkozásban kielégítő színes visszaadásának nehézségeivel küzd. A fényérzékeny rétegek, a színszűrők és az autochrom negatívok fizikai adottsága következtében a természetes színeknek csak megközelítő visszaadása lehetséges. Ismeretes pl., hogy a nyomdász a három szubsztraktív alapszínnel, a sárgával, a vörössel és a kékkel csak egy intenzív kéket vagy egy intenzív zöldet tud elérni, nem pedig mindkettőt, hacsak egy második kéket nem alkalmaz. Ez a nehézség kétségtelenül jelentős feladat elé állítja a szinesfényképészt. Kénytelen a természetvisszaadás nemét és mértékét tudatosan megválasztani s harmonikus eredményre törekedni.

Mindez azonban korántsem rendkívüli megállapítás, csupán a színfénykép illuziójának a lerombolása, ami az ábrázolt tárgynak az eredménnyel való teljes egybevágóságát tételezi föl.

2. Még egy illuziót kell lerombolnunk: általános az a vélemény, hogy a szinesfénykép ténye nagy haladás a fényképezés szempontjából. Bizonyos: a technikai haladás adott, de nem a fényképezési. A színfényké-